

Social- och hälsovårdsutskottet

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2021

INLEDNING

Remiss

Verksamhetsberättelse för Folkpensionsanstaltens fullmäktige 2021 (B 8/2022 rd): Ärendet har remitterats till social- och hälsovårdsutskottet för betänkande.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- ordförande Riikka Slunga-Poutsalo, Folkpensionsanstaltens fullmäktige
- ordförande Vertti Kiukas, Folkpensionsanstaltens styrelse
- generaldirektör Outi Antila, Folkpensionsanstalten
- ordförande Tuija Sarlin, Kelan toimihenkilöt ry
- konsultativ tjänsteman Mikko Horko, social- och hälsovårdsministeriet
- direktör Essi Rentola, social- och hälsovårdsministeriet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Allmänt

Enligt 5 § i lagen om Folkpensionsanstalten (731/2001) ska fullmäktige övervaka Folkpensionsanstaltens förvaltning och verksamhet med beaktande av bland annat kvaliteten på anstaltens tjänster och tillgången till dem. Enligt bestämmelsen ska fullmäktige också årligen lämna en berättelse över sin verksamhet till riksdagen.

Utskottet konstaterar att Folkpensionsanstaltens verksamhet under berättelseåret och de viktigaste statistiska uppgifterna har sammanfattats väl i berättelsen. Utgifterna för de sociala trygghetsförmåner som Folkpensionsanstalten hade hand om uppgick till 16,1 miljarder euro 2021, vilket var 1,5 procent mer än året innan. Utgifterna för pensionsförsäkringsförmånerna ökade med 1,4 procent, utgifterna för sjukförsäkringsförmånerna med 8,4 procent och förmånsutgifterna för allmänna fonden för social trygghet minskade med 1,7 procent. Verksamhetskostnaderna var 592 miljoner euro, vilket utgör cirka 4 procent av de totala kostnaderna för förmånsfonderna.

Folkpensionsanstaltens fullmäktige följer handläggningstiderna och genomströmningstiderna för förmånerna samt serviceläget inklusive antalet kundbesök och volymerna i FPA:s servicekana-

Betänkande ShUB 55/2022 rd

ler. Under berättelseåret behandlades särskilt coronapandemin och dess konsekvenser för Folkpensionsanstaltens verksamhet, taxiresor som ersätts av Folkpensionsanstalten, försöket med registreringsförfarandet för rehabilitering, tolktjänsten samt Folkpensionsanstaltens telefontjänst och kostnaderna för kunderna.

Effekterna av coronapandemin på Folkpensionsanstaltens verksamhet

Under berättelseåret inverkade coronapandemin fortfarande på Folkpensionsanstaltens verksamhet på många sätt. Folkpensionsanstalten har under året fått i uppgift att handlägga nya förmåner, bland annat ersättningar för vaccinationer mot covid-19 och undersökningar för konstaterande av smitta av covid-19 enligt de temporära bestämmelserna i sjukförsäkringslagen (1224/2004) samt enligt undantagsbestämmelserna om dagpenning vid smittsam sjukdom och om utkomstskydd för arbetslösa.

Utskottet konstaterar att Folkpensionsanstalten vid verkställigheten har kunnat reagera flexibelt på den snabbt föränderliga lagstiftningen och den ökade arbetsmängden. Pandemin har lett till ett ökat antal ansökningar om många förmåner, men målen för genomströmningstiden för förmånerna uppnåddes dock i huvudsak väl 2021. Jämfört med året innan ökade ansökningarna om dagpenning vid smittsam sjukdom med 280 procent, vilket medförde utmaningar särskilt i behandlingen av hälsorelaterade förmåner, och i fråga om dessa förmåner förlängdes genomströmningstiderna för ansökningarna jämfört med år 2020.

Trots coronapandemin var Folkpensionsanstaltens kundserviceställen i huvudsak öppna. Kunderna hänvisades fortfarande i första hand till nät- och telefontjänster och antalet kunder på serviceställena har inte återgått till nivån före pandemin. Utskottet välkomnar att Folkpensionsanstalten också under undantagsförhållanden har kunnat utveckla och göra kundservicen smidigare bland annat genom att utvidga möjligheterna till muntlig ansökan. Också kundnöjdheten har enligt berättelsen hållits på en god nivå.

Utskottet upprepar det som lyfts fram redan i samband med behandlingen av tidigare berättelser (bl.a. ShUB 35/2021 rd), nämligen att det vid utvecklingen av olika serviceformer och också i krisituationer är viktigt att trygga tjänsterna för sådana kundgrupper för vilka nättjänster eller telefontjänster är svåra att nå. Utskottet välkomnar att Folkpensionsanstalten under berättelseåret utöver e-tjänsterna och distanstjänsterna också har utvecklat närservicen genom att på många orter inleda samarbete i samma lokaler bland annat med socialväsendet och sysselsättningstjänsterna.

Personal

I slutet av året var antalet anställda 8 297, vilket är 202 fler än året innan. Orsaken till ökningen av antalet anställda var den ökade arbetsmängden på grund av coronapandemin. Trots den extra arbetskraften ökade overtidsvolymen av årsarbetstiden något från året innan, det vill säga från 1,2 procent till 1,5 procent. Trots coronapandemin var sjukfrånvaron måttlig.

Utskottet välkomnar att arbetsförmågan och arbetshälsan i resultaten av personalenkäten fortfarande låg på en hög nivå hos Folkpensionsanstalten trots undantagsförhållandena. Enligt perso-

Betänkande ShUB 55/2022 rd

nalundersökningen är arbetsgemenskapens stöd starkt och arbetet upplevs som betydelsefullt. Dessutom är man nöjd med chefsarbetet och möjligheterna att kombinera arbete och övrigt liv. Folkpensionsanstalten beviljades också under berättelseåret Befolkningsförbundets certifikat Familjevänlig arbetsplats. Utskottet betonar behovet av kontinuerlig uppföljning av hur arbetshälsan och säkerheten i arbetet utvecklas.

Folkpensionsanstaltens upphandlingar

Folkpensionsanstaltens fullmäktige har sedan 2018 följt hur de taxiresor som ersätts från sjukförsäkringen fungerar. Enligt berättelsen stabiliserades förfarandet för direktersättning för taxiresor 2021 så att taxitjänsterna fungerar tillförlitligt i hela landet. I och med de nya upphandlingarna av taxitjänster fick varje landskap två serviceproducenter som skulle sköta de så kallade FPA-skjutarna. Folkpensionsanstalten genomförde också ett tekniskt gränssnitt mellan Folkpensionsanstalten och serviceproducenterna som gjorde det möjligt att förmedla kunduppgifter till taxibeställningscentralerna. Utskottet anser det vara viktigt att bevaka hur de taxiresor som ersätts ur sjukförsäkringen fungerar, tillgången till dem och kundupplevelserna. Utskottet välkomnar att man som alternativ till konkurrensutsättning har utrett bland annat övergången till registreringsförfarande.

Under berättelseåret inledde Folkpensionsanstalten inom en del av rehabiliteringstjänsterna ett lyckat försök med registreringsförfarande. Avsikten är att försöket ska etableras inom en del av rehabiliteringstjänsterna från ingången av 2023.

Folkpensionsanstalten upphandlade 2020 tolktjänsten för personer med funktionsnedsättning. Tjänsten har tillhandahållits i hela landet på sex upphandlingsområden sedan 2021. Utskottet välkomnar att tjänsten i samband med upphandlingen sågs över så att klienterna fick bättre möjligheter att påverka tjänsten och flexibiliteten utökades enligt klienternas behov.

Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena

Lagstiftningspaketet om reformen av ordnandet av social- och hälsovården godkändes i riksdagen i slutet av juni 2021. Överföringen av social- och hälsovårdstjänsterna från kommunerna till välfärdsområdena förutsatte omfattande ändringar också i Folkpensionsanstaltens verksamhet. Utskottet betonar vikten av ett smidigt samarbete mellan Folkpensionsanstalten och välfärdsområdena och välkomnar att fullmäktige följer hur samarbetet fungerar och vilka konsekvenser social- och hälsovårdsreformen har för Folkpensionsanstaltens verksamhet.

Revidering av lagstiftningen om Folkpensionsanstalten

Social- och hälsovårdsutskottet har vid behandlingen av verksamhetsberättelserna från Folkpensionsanstaltens fullmäktige flera gånger understrukit behovet av att utreda om Folkpensionsanstaltens tillsyn och styrning samt Folkpensionsanstaltens ställning (ShUB 3/2018 rd, ShUB 40/2018 rd, ShUB 43/2020 rd, ShUB 35/2021 rd) behöver ändras.

En parlamentarisk arbetsgrupp lade fram sitt förslag i februari 2022 med en utredning av Folkpensionsanstaltens tillsyn, ställning och behörighetsförhållanden samt större ändringsbehov. Ar-

Betänkande ShUB 55/2022 rd

betsgruppens ståndpunkter gäller överföring av biträdande uppgifter, erhållande av kontouppgifter från monetära finansinstitut, Folkpensionsanstaltens förvaltning, utveckling av styrningen samt tillsyn och revision. För att bedöma behovet av att se över bestämmelserna om Folkpensionsanstaltens konstitutionella ställning och lägga fram eventuella ändringsförslag föreslår arbetsgruppen att det inrättas en egen parlamentarisk arbetsgrupp.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Social- och hälsovårdsutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner ett ställningstagande med anledning av berättelse B 8/2022 rd.

Utskottets förslag till ställningstagande

Riksdagen har ingenting att anmärka med anledning av berättelsen.

Helsingfors 21.2.2023

I den avgörande behandlingen deltog

ordförande Markus Lohi cent
vice ordförande Mia Laiho saml (delvis)
medlem Pia Kauma saml
medlem Noora Koponen gröna
medlem Terhi Koulumies saml
medlem Merja Kyllönen vänst
medlem Aki Lindén sd
medlem Hanna-Leena Mattila cent (delvis)
medlem Veronica Rehn-Kivi sv
medlem Minna Reijonen saf (delvis)
medlem Heidi Viljanen sd
medlem Sofia Virta gröna
ersättare Aino-Kaisa Pekonen vänst (delvis)
ersättare Paula Werning sd. (delvis)

Sekreterare var

utskottsråd Sanna Pekkarinen.